

Landelijk Beraad Studentendecanen-wo (LBS-wo)

Landelijke Organisatie Studentendecanen hbo (LOShbo)

contactpersoon
m.c.l.hezemans@uvt.nl

Opmerkingen bij wetsvoorstel 34 035 (studievoorschot)

10 oktober 2014

Samenvatting van onze opmerkingen en suggesties ter verbetering van het wetsvoorstel (toelichting volgt daarna):

1. Voorzieningen voor kwetsbare groepen

- a. Wij pleiten voor een meer ruimhartige regeling voor kwijtschelding van een deel van de studieschuld van studenten met een functiebeperking of chronische ziekte, én deze regeling ook toe te passen op studenten die door deze beperking helemaal geen diploma kunnen halen binnen de diplomatermijn (daar is nu niet in voorzien voor deze laatste groep, wat volgens ons niet de bedoeling is).
- b. Wij pleiten voor omzetting van de eerste 12 maanden prestatiebeurs in het eerste jaar voor studenten met een aanvullende beurs die na een jaar besluiten *nooit meer* een opleiding in het hoger onderwijs te gaan volgen (in plaats van omzetting van de eerste vijf maanden voor studieswitchers).

2. Profileringsfonds

Wij pleiten voor het vastleggen in de WHW van een minimum bedrag als financiële compensatie voor studenten die door overmacht studieovertraging oplopen. Dit geeft studenten in het hoger onderwijs enige garantie van rechtszekerheid. Met name studenten die studieovertraging oplopen door bijzondere *familieomstandigheden* en andere overmacht situaties, zijn afhankelijk van het Profileringsfonds, dat per instelling wordt ingevuld. Deze studenten komen niet in aanmerking voor aanvullende voorzieningen van de WSF.

3. Cohortgarantie

De cohortgarantie moet daadwerkelijk een garantie zijn die voor het *gehele cohort* geldt. Wat ons betreft gaat het nieuwe stelsel in voor alle studenten die op of na 1 september 2015 voor het eerst aan een bacheloropleiding zijn ingeschreven. Het is niemand uit te leggen dat er plosteling onderscheid tussen hbo studenten (vier jaar prestatiebeurs en behoud van volledige rechten) en wo studenten (drie jaar prestatiebeurs en verandering van de spelregels tijdens het spel) wordt gemaakt.

4. Reisvoorziening

Flexibel inzetten van de reisvoorziening binnen de zeven jaar studiefinanciering, voor optimaal gebruik tijdens de studie- en stageperiode: flexibel reisproduct.

Ad 1. Voorzieningen voor kwetsbare groepen

1.a Studenten met een functiebeperking of een chronische ziekte hebben over het algemeen (veel) meer tijd nodig om hun studie succesvol af te ronden. De voorzieningen in de huidige WSF2000 zijn voor hen meer dan welkom, maar vaak onvoldoende. Zij kunnen daarnaast ook een beroep op het profileringsfonds doen, waarover meer in de volgende paragraaf. In het voorliggende wetsvoorstel zijn die voorzieningen

behouden, maar wordt de financiële compensatie de facto beperkt tot de kwijtschelding van €1200 aan studieschuld, alleen voor studenten die hun opleiding afronden.

Dat is ons inziens volstrekt onvoldoende. Een jaar studievertraging leidt door het afschaffen van de basisbeurs tot een extra studieschuld van €3360 per jaar (12 maanden basisbeurs uitwonend).

Wij pleiten voor een meer ruimhartige kwijtscheldingsregeling.

Deze kwijtschelding wordt echter alleen toegekend aan studenten die door hun beperking studievertraging oplopen en binnen de diplomatermijn een einddiploma halen (waarbij voor het wo niet duidelijk is of een bacheloropleiding als een einddiploma wordt gezien).

Van studenten met een beperking die daar uiteindelijk niet in slagen, wordt de prestatiebeurs weliswaar omgezet in een gift, maar zij komen niet in aanmerking voor deze kwijtschelding. Dat lijkt ons een *omissie in het wetsvoorstel*. De studieschuld van deze groep is niet alleen zeer groot, de kans dat zij een goed betaalde baan krijgen en daarmee hun schuld kunnen terugbetalen, is zeer klein. Kwijtschelding van €1200 voor deze groep lijkt ons gerechtvaardigd, maar nog liever zouden wij zien dat hun totale schuld wordt kwijtgescholden.

Met het expertisecentrum Handicap+Studie zijn wij dan ook van mening dat de reden voor verschuiving van lasten richting de student met een functiebeperking onredelijk is, aangezien het persoonlijk profijt te hoog is ingeschat en het maatschappelijk profijt van (afgestudeerde) studenten met een functiebeperking buiten beschouwing is gelaten. Het salarisperspectief is slechter en de mogelijkheid om tijdens de studie bij te verdienen is voor deze groep vrijwel afwezig.

Wij schatten in dat de groep die een beroep zal doen op de bepleite verruiming te overzien zal zijn. Het overgrote deel van de 10% gehandicapte studenten in het hoger onderwijs betreft studenten met dyslexie. Deze groep hebben wij niet op het oog met de voorgestelde verruiming. Het baanperspectief en de mogelijkheid om bij te verdienen tijdens de studie, verschilt nauwelijks van studenten zonder dyslexie. Zij studeren over het algemeen ook met gemak binnen de diplomatermijn af.

1.b Andere groepen kwetsbare studenten, die met name opzien tegen het aangaan van een enorme studieschuld, zijn eerste generatie studenten en studenten uit sociaal-economisch zwakkere milieus. Voor alle eerstejaars studenten worden de eerste vijf maanden aanvullende beurs omgezet in een gift wanneer zij vóór februari hun studie stoppen. De meeste van deze studenten beginnen het volgende studiejaar een andere opleiding. Wij pleiten ervoor om voor studenten uit bovengenoemde kwetsbare groepen (bijvoorbeeld te selecteren door hun recht op een aanvullende beurs), de eerste 12 maanden prestatiebeurs in een gift om te zetten, als zij *voorgoed* met een studie in het hoger onderwijs stoppen. Dit betreft een beperkt aantal studenten. Dit vooruitzicht trekt die studenten echter wel sneller over de streep, nu de drempel voor hen om te gaan studeren door dit wetsvoorstel ontegenzeggelijk hoger wordt.

Ad 2. Profileringsfonds

Instellingen moeten cfr. artikel 7.51, lid c, d en e van de WHW studenten financieel compenseren bij studievertraging door overmacht: o.a. bijzondere familieomstandigheden, (chronische) ziekte en functiebeperking, zwangerschap en wachttijden bij opleidingen als (dier)geneeskunde.

Dit artikel biedt het gereedschap voor instellingen om maatwerk te verrichten, waar studenten die door overmacht zijn vertraagd niet in aanmerking komen voor de prestatiebeursvoorzieningen die in de WSF zijn opgenomen.

Vrijwel alle instellingen keren in dat geval het bedrag van de basisbeurs plus eventuele aanvullende beurs uit. In het nieuwe stelsel vervalt de basisbeurs, wat kan leiden tot uitkeringen die nihil zijn.

Omdat de instellingen vrij zijn in het vaststellen van een regeling Profileringsfonds, voorzien wij dat de uit te keren compensatiebedragen erg uit elkaar gaan lopen, variërend van nul euro (studenten die geen recht hebben op aanvullende beurs) tot een bedrag ter hoogte van het volledige budget (basislening, aanvullende beurs en reisvoorziening). Instellingen zouden zich niet over de rug van deze studenten moeten willen 'profilieren', door concurrentie aan te gaan met de hoogte van deze uitkeringen uit het Profileringsfonds.

Wij pleiten ervoor om in de wet de garantie te verankeren dat iedere instelling ten minste een bodemvoorziening moet treffen voor art. 7.51, lid c, d en e. Wij denken daarbij aan een minimum bedrag, zoals dat bijvoorbeeld in artikel 6.2 a, tweede lid, genoemd wordt. Instellingen blijven zelf verantwoordelijk voor het inrichten en uitvoeren van de regeling en mogen de uitkering naar eigen inzicht vaststellen, maar wat ons betreft met eerder genoemd minimum.

Ad 3. Cohortgarantie

De cohortgarantie die in het verleden altijd bij grote stelselherzieningen is toegepast, garandeert dat iedereen die op of in dit geval vóór hetzelfde tijdstip is begonnen, onder hetzelfde regime valt. Helaas is dat niet het geval met de cohortgarantie zoals die in dit wetsvoorstel wordt gedefinieerd. Er wordt een keiharde knip gelegd tussen bachelor- en masterfase, waardoor er een niet te rechtvaardigen verschil wordt gemaakt tussen hbo-studenten die hun volledige oude rechten behouden (4 jaar prestatiebeurs) en wo-studenten van wie de rechten beperkt worden tot de bachelor (3 jaar prestatiebeurs).

Deze studenten komen ook niet meer in aanmerking voor verlenging van hun prestatiebeurs als zij in hun masterjaar vertraging oplopen door erkende omstandigheden, waardoor ze dubbel 'gepakt' worden in vergelijking met hun hbo-collega's.

Met name de studenten die met een bachelor zijn begonnen met het vooruitzicht van een meerjarige master met behoud van basisbeurs wordt zo tegemoet gekomen. Zij worden extra getroffen door de 'cohortgarantie' die slechts het halve cohort betreft, en die dus geen cohortgarantie is. Deze groep sterft bovendien uit (betreft maximaal de nominale studieduur van het cohort dat in september 2014 begonnen is).

Wo-bachelor en -master vormen samen een afgeronde universitaire opleiding. De cijfers spreken voor zich: slechts een klein deel van de WO-bachelorstudenten gaat uiteindelijk *geen* master doen. Uit onderzoek (*KUO, examen cohort 2010-2011, Bachelor*) blijkt: twee jaar na behalen van de bachelor is gemiddeld 10% van de studenten **niet** aan een master begonnen. Een masteropleiding wordt dus breed gezien als noodzakelijk vervolg op de bachelor voor ruim 90% van de studenten.

Tot slot ...

zijn wij verheugd dat de hardheidsclausule blijft bestaan voor studenten met weigerachtige en onvindbare ouders, dat de bijverdengrens wordt afgeschaft, de draagkrachtregeling voor terugbetaling wordt versoepeld en de reisvoorziening behouden blijft.

Ten aanzien van de OV-kaart hebben wij nog wel een wens: studenten zouden in staat moeten worden gesteld om de reisvoorziening van vijf jaar in te zetten in de periode van zeven jaar studiefinanciering waarin zij de kaart het hardst nodig hebben, een flexibel reisproduct.